

СИЛАБУС

«НІМЕЧЧИНА ТА ФРАНЦІЯ В СИСТЕМАХ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН»

(назва навчальної дисципліни)

Викладач

Лиман Сергій Іванович

Доктор історичних наук, професор

е-пошта: s.lyman@karazin.ua

телефон: 0508022001_

часи роботи: _____

Академічний період

1 семестр 2020_/2021 н.р.

Академічні години

дні тижня

час проведення за розкладом

Місце проведення

аудиторія, адреса

Навчальне навантаження

5 кредитів ЄКТС, 120 годин

Пререквізити: Історія міжнародних відносин, Теорія міжнародних відносин, Політологія, Історія України, Міжнародні відносини та світова політика, Країнознавство.

Постреквізити: Міжнародно-політичне регіоназнавство, Сучасні конфлікти та їх прогнозування, Україна та країни ЄС.

Призначення навчальної дисципліни: Дисципліна “Німеччина та Франція в системах міжнародних відносин” є складовою освітньо-професійної програми: «Міжнародні відносини та регіональні студії» «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» / «Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство» другого (магістерського) рівня

Мета дисципліни – формування студентами системних знань щодо детермінуючих чинників впливу та особливостей зовнішньої політики Німеччини і Франції як провідних держав Європи на різних етапах історії міжнародних відносин.

Завдання вивчення дисципліни

1) набуття теоретичних знань з питань зовнішньої політики Німеччини і Франції як провідних країн Європи;

2) вивчення причин франко-німецької конфронтації та інтеграції на різних етапах історії міжнародних відносин;

3) визначення основних факторів, що виявляють зміст і особливості зовнішньої політики Німеччини та Франції;

4) характеристика основних засобів здійснення зовнішньої політики Німеччини та Франції, організація зовнішньополітичної діяльності інститутів влади цих країн;

5) виявлення рівня політичного впливу Німеччини та Франції у глобальному вимірі;

6) з'ясування ролі ФРН і Франції у стратегічних напрямках сучасної зовнішньої політики України та перспектив розвитку українсько-німецьких та українсько-французьких відносин.

Загальні програмні результати навчання за спеціальністю

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до ОПП:

Загальні компетентності

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності.
3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, зокрема завдяки використанню інформаційних і комунікаційних технологій.
4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
5. Уміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.
6. Здатність генерувати нові ідеї, виявляти ініціативу та підприємливість.

Спеціальні (фахові) компетентності

1. Поглиблені знання про природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

2. Розуміння сутності процесів глобалізації та їх впливу на міжнародні відносини.

3. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

4. Поглиблені знання про природу та джерела зовнішньої політики держави, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики.

5. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, працювати в рамках міжнародних конференцій, організацій, інших форм практичного міжнародного співробітництва, працювати з дипломатичними та міжнародними документами.

6. Поглиблені знання про організацію та функціонування Європейського Союзу, розуміння сучасних європейських інтеграційних процесів та місця в них України.

7. Розуміння особливостей розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

Інформаційні ресурси:

Необхідні

1. Воробьева Л. М. Внешняя политика ФРГ на пороге XXI века / Л. М. Воробьева. М.: РИСИ, 2000. 356 с.
2. Зверева Т.В. Внешняя политика современной Франции: Монография. / Т. В. Зверева М.: Канон+ РООИ Реабилитация, 2014. 344 с.
3. Имангалиев Р. Новая Германия в меняющемся мире: международное положение и внешняя политика Германии на рубеже XX – XXI вв. / Р.Имангалиев. М.: Новое знание, 2006. 252 с.
4. Кондратюк С.В. Європейська політика об'єднаної Німеччини / С. В. Кондратюк. К. : Ін-т світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2008. 264 с.
5. Нарочницкая Е.А. Франция в блоковой системе Европы. 1960–1980- е годы / Е. А. Нарочницкая. М.: Наука, 1993. 236 с.
6. Никитин А.К. Современная внешнеполитическая стратегия ФРГ / А.К. Никитин. М.: МГИМО, 2008. 320 с.
7. Обичкина Е. О. Внешняя политика Франции *от* де Голля до Саркози, (1940–2012) / Е. О. Обичкина. М. : Аспект Пресс, 2012. 382 с.
8. Павлов Н. В. Внешняя политика ФРГ в постбиполярном мире / Павлов Н. В. М. : Наука, 2005. 409 с.
9. Павлов Н. В. Внешняя политика ФРГ от Аденауэра до Шредера: монография. / Н. В.Павлов, А. А. Новиков. М.: СиДиПресс, 2005. 605 с.
10. Павлов Н.В. История внешней политики Германии от Бисмарка до Меркель : учеб. пособие / Н.В. Павлов. М. : Международные отношения, 2012. 797 с.
11. Рудько С. О. Зовнішня політика та політичні системи Французької Республіки та Федеративної Республіки Німеччини : підручник із курсу / С. О. Рудько. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. 298 с.

Допоміжна література

1. Арзаканян М. Ц. Политическая история Франции в XX веке / М. Ц. Арзаканян. М. : Высшая школа. 2003. 157 с.
2. Басовская Н. И. Столетняя война : леопард против лилии / Н.И. Басовская. М.: Астрель; АСТ, 2003. 428 с.

3. Безотосный В. М. Наполеоновские войны / В.М. Безотосный. М.: Вече, 2010. 416 с.
4. Беляев М. П. Французская и имперская дипломатия в поисках мира: Из истории Вестфальского мирного конгресса (1644–1648) / М.П. Беляев. М. : ИВИ РАН, 2000. 110 с.
5. Веджвуд С. В. Тридцатилетняя война / С. В. Веджвуд. М.: АСТ, 2013. 576 с.
6. Виноградов В. Отто фон Бисмарк. Объединение Германии железом и кровью. М.: Аст-Пресс, 2015. 32 с.
7. Газін В.П. Економіка та зовнішня політика Веймарської республіки (1925-1933 рр.): Східноєвропейські аспекти / В.П. Газін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільськ. держ. пед. ун-т, 1999. 152 с.
8. Голль Ш. де. Военные мемуары: Призыв 1940-1942 / Ш. де Голль; Пер. с фр. М.: АСТ; Астрель, 2003. 814 с.
9. Делдерфилд Р. Ф. Крушение империи Наполеона: Воен.-ист. хроники / Р. Т. Делдерфилд. М.: Центрполиграф, 2001. 442 с.
10. Зонова Т. В. Дипломатия иностранных государств: Учеб. пособие / Т. В. Зонова. М.: РОССПЭН, 2004. 352 с.
11. Исдейл Ч. Дж. Наполеоновские войны: Пер. с англ. Д. Я. Мовшович / Ч. Д. Исдейл. Ростов н/Д.: Феникс; М.: Зевс, 1997. 541 с.
12. Канинская Г. Франция – НАТО: итоги возвращения // Европейская безопасность : события, оценки, прогнозы. 2010. Вып. 21 (37). С. 44-62.
13. Клавинг В.В. Западный фронт. Германия в войне 1939-1945 / В.В. Клавинг. М.: Яуза, Эксмо, 2005. 544 с.
14. Колосков И. А. Внешняя политика Пятой республики: Эволюция основных направлений и тенденций. 1958–1972 / И. А. Колосков. М.: АН СССР, 1976. 303 с.
15. Копійка В. В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. К., 2012. 759 с.
16. Кривонос Р. А. Німеччина у структурі європейської співпраці / Р. А. Кривонос. К.: КНЕУ, 2004. 165 с.

17. Кудряченко А. І. Європейська політика ФРН / А. І. Кудряченко. К., 1996. 239 с.

18. Левандовский А. Карл Великий: через империю к Европе / А. Левандовский. М.: Соратник, 1995. 264 с.

19. Лиман С. И. Империя Карла Великого в курсах лекций и исследованиях медиевистов украинских земель Российской империи (XIX — начало XX вв.) // Древности 2014-2015. Харьковский историко-археологический ежегодник. Вып. 13. Харьков, 2015. С. 320-329.

20. Максимычев, И.Ф. ФРГ в современном мире / И.Ф. Максимычев // Германия. Вызовы XXI века : монография / В. Б. Белов и др.; под ред. В. Б. Белова ; Российская акад. наук. Ин-т Европы. Москва, 2009. 788 с.

21. Обичкина Е.О. Франция в поисках внешнеполитических ориентиров в постбиполярном мире / Е. О. Обичкина М., 2003. 470 с.

22. Рудько С. Зовнішня політика країн Західної Європи в постбіполярний період: навчально-методичний посібник із курсу / С.Рудько. Острог : Національний університет «Острозька академія», 2012. 412 с.

23. Prate A. La France en Europe / A. Prate. Paris: Economica, 1995. 365 p.

24. Schöllgen G. Die Außenpolitik der Bundesrepublik Deutschland. Von den Anfängen bis zur Gegenwart / G.Schöllgen. München: Beck, 2004. 277 p.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Бернд Б. История Германии [Электронный ресурс] // От создания Германской империи до начала XXI века. URL: <http://romanbook.net/book/7903980/?page=117>

2. Договор о Европейском Союзе (Маастрихт, 7 февраля 1992 г.) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://base.garant.ru/2566557/>

Договор об объединении Германии [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.gesetze-im-internet.de/einigvtr/>.

3. Договор об окончательном урегулировании в отношении Германии [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://docs.cntd.ru/document/901736368>.

4. Дюби Ж. История Франции. Средние века. От Гуго Капета до Жанны д'Арк. М.: Международные отношения, 2000. 416 с. https://historylib.org/historybooks/ZHorzh-Dyubi_Istoriya-Frantsii--Srednie-veka/

5. Осипов Е. А. Все дальше от голлизма: внешняя политика современной Франции. 2016. URL: interaffairs.ru/news/show/14900 (дата обращения: 04.04.2017)

6. Павлов Н. В. В поисках «нового начала». Об американо–германских отношениях // Международная жизнь. URL: <https://interaffairs.ru/jauthor/material/110>

7. Павлюк В.В. Новітня історія країн Західної Європи та Північної Америки (1918-1945) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://lib.oa.edu.ua/.../history/Павлюк%20Новітня%20історія%20країн%20Західно>.

8. Пономарев М. Германия в поисках нового места в мире [Электронный ресурс]. URL:http://observer.materik.ru/observer/N28_93/28_11.HTM

9. Спільна декларація про основи відносин між Україною і Федеративною Республікою Німеччина [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276_012.

10. Спільна стратегія Європейського союзу щодо України [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_492.

11. Фрольцов В. Внешняя политика ФРГ после Герхарда Шредера: проблемы и перспективы [Электронный ресурс]. URL: <http://review.w-europe.org/6/1.html>

12. Diplomatie: pour Pascal Boniface, Macron se revendique du gaullomitterandisme // RCF Radio. 2017. 29 aout. URL: <https://rcf.fr/actualite/diplomatie-pour-pascal-boniface-macron-se-revendique-du-gaullo-mitterandisme>

Політика курсу

Під час вивчення курсу «Німеччина та Франція в системах міжнародних відносин» для здобувачів вищої освіти відвідування занять є обов'язковим. Вивчення курсу потребує виконання завдань згідно з навчальним планом, підготовки до семінарських занять. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. виконання завдань згідно з навчальним планом; Для засвоєння на належному рівні змісту тем лекційних занять необхідно використовувати конспект лекцій курсу, рекомендовану основну та додаткову навчальну та наукову літературу, зокрема інтернет-ресурсом.

Згідно з навчальним планом розподіл навчального навантаження здійснюється таким чином : 32 годин лекцій, 16 годин практичних занять, 102 години самостійної роботи студента,

Вивчення курсу передбачає як індивідуальну роботу так і роботу у складі груп.

В процесі підготовки до семінарських занять здобувачі вищої освіти знайомляться з програмою навчальної дисципліни, питаннями відповідної теми, виступають з доповідями, беруть участь в обговоренні цих питань, звертаючи увагу на дискусійні питання. Процес підготовки та участь у семінарських заняттях передбачає вивчення теоретичного матеріалу, конспекту лекцій, відповідної навчальної та наукової літератури. Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом відповідної теми.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін Заліки/екзамени проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Якщо здобувачі вищої освіти відсутній з поважної причини, вони відпрацьовують навчальні питання та завдання в часи самостійної підготовки та у встановлені викладачем терміни звітують про опанування ними навчального матеріалу, презентують виконані завдання під час консультації викладача. Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну.

Здобувачу вищої освіти необхідно дотримуватися академічної доброчесності, уникати плагіату.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 10 балів чи має невідпрацьовані пропуски занять до заліку/екзамену не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Правила поведінки в аудиторії забороняють запізнення, вживання їжі, напоїв, прослуховування музики, перегляд сайтів соціальних мереж, які не пов'язані з цитуванням джерел за темами семінарських занять. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до викладача і членів групи (курсу), бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових параметрів навчального процесу.

Списування під час письмових робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Протоколи комунікації

Доступ до інформації про курс студент постійно отримує через сайт кафедри, сайт факультету, платформу Google Classroom, електронну пошту викладача та текстові повідомлення, через ознайомлення з друкованим варіантом навчально-методичним комплексом дисципліни. Оновлення матеріалу та відповідні оголошення викладача дозволить здобувачу вищої освіти вчасно оволодіти новими даними.

Канали комунікацій з викладачем слід перевіряти не рідше, ніж раз на тиждень, ввечері, не пізніше ніж за три дні до початку семінарського заняття

Форми контролю та критерії оцінювання

При вивченні дисципліни «Німеччина та Франція в системах міжнародних відносин» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий.

Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення модульної оцінки, при проведенні іспиту і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на підсумкових заняттях та/або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- виконання творчих завдань.

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремий розділ включає завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ – це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, підсумкового контролю за підсумками вивчення розділу. За виступ на кожному семінарському занятті студент може отримати до 5 балів. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за поточним контролем, дорівнює 60.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни «Німеччина та Франція в системах міжнародних відносин».

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку в 1 семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума модульних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів модульних і підсумкового семестрового контролю складає 100.

КАЛЕНДАР КУРСУ

“Німеччина та Франція в системах міжнародних відносин”

№ тижня (дні тижня)	Тема	Форми організації навчання	Кількість годин	Завдання для самостійної роботи
1 семестр 2020/2021 навчального року				
1	1. Вступ. Походження, міграції та війни стародавніх германців (до кінця IV ст.)	Лекція Семинар	4	Вступ. Походження, міграції та війни стародавніх германців (до кінця IV ст.) Розширити лекційний матеріал інформацією про створення германських племінних союзів та федеративні відносини цих союзів з Римською імперією
2	2. Утворення германських держав та їх зовнішня політика	Лекція	2	Утворення германських держав та їх зовнішня політика Проаналізувати зміст твору Йордана «Про походження та діяння готів» як джерела з історії міжнародних відносин германських племен.
3	2. Утворення германських держав та їх зовнішня політика. 3. Франкська держава Меровінгів і Каролінгів та міжнародні наслідки її розпаду.	Семинар Лекція	2 2	Франкська держава Меровінгів і Каролінгів та міжнародні наслідки її розпаду Критично проаналізувати дискусійні питання про причини розпаду Імперії Карла Великого
4	4 Зовнішня політика Німеччини і Франції у X-XIII ст.	Лекція	2	Зовнішня політика Німеччини і Франції у X-XIII ст. Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням причин та характеру боротьби німецьких королів проти римських пап за владу у західному світі.
5	5. Франція та німецькі держави у міжнародних відносинах XIV-XV ст.	Лекція Семинар	4	Франція та німецькі держави у міжнародних відносинах XIV-XV ст. Проаналізувати зміст «Мемуарів» Філіпа де Комміна як джерела з історії французької дипломатії за часів правління Людовика XI.
6	6. Міждержавні відносини Франції та	Лекція	2	Міждержавні відносини Франції та німецьких держав у

	німецьких держав у Ранній Новий час (XVI-перша пол. XVII ст.)			Ранній Новий час (XVI- перша пол. XVII ст.) Розширити лекційний матеріал інформацією про особливості дипломатичних місій «сірого кардинала» Ф. дю Трамбле у часи Тридцятилітньої війни.
7	6. Міждержавні відносини Франції та німецьких держав у Ранній Новий час (XVI-перша пол. XVII ст.) 7. Франція та німецькі держави у Вестфальській системі міжнародних відносин (1648 – 1789 рр.).	Семінар Лекція	2 2	Франція та німецькі держави у Вестфальській системі міжнародних відносин (1648 – 1789 рр.) Зробити порівняльний аналіз організації діяльності зовнішньополітичних відомств Франції та Пруссії за часів Фрідріха II.
8	8. Зовнішня політика Франції та німецьких держав у 1789 – 1815 рр.	Лекція	2	Зовнішня політика Франції та німецьких держав у 1789 – 1815 рр. Лекційний матеріал доповнити інформацією про прусський вектор діяльності Міністерства закордонних справ Франції часів Революційних та Наполеонівських війн
9	7. Франція та німецькі держави у Вестфальській системі міжнародних відносин (1648 – 1789 рр.) 9. Франція та Німеччина у Віденській системі міжнародних відносин (1815-1914 рр.).	Семінар Лекція	2 2	Франція та Німеччина у Віденській системі міжнародних відносин (1815-1914 рр.). Проаналізувати умови, процес підготовки і підписання Франкфуртського миру.
10	10. Зовнішня політика Німеччини і Франції у роки Першої світової війни.	Лекція	2	Зовнішня політика Німеччини і Франції у роки Першої світової війни. Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням впливу німецької дипломатії та розвідки на революційні події в Росії у 1917 р.
11	11. Франція та Німеччина у Версальсько-Вашінгтонській системі міжнародних відносин (1919-1939 рр.) 9. Франція та Німеччина у Віденській системі міжнародних відносин (1815-1914 рр.).	Лекція Семінар	2 2	Франція та Німеччина у Версальсько-Вашінгтонській системі міжнародних відносин (1919-1939 рр.). Проаналізувати ініціативи дипломатів Франції щодо створення колективної безпеки в Європі у другій пол. 30-х рр. та наслідки «політики умиротворіння» агресорів.
12	Тема 12. Німеччина і Франція у Другій світовій війні (1939–1945 рр.)	Лекція	2	Німеччина і Франція у Другій світовій війні (1939–1945 рр.) Критично проаналізувати відносини нацистської Німеччини з нейтральними країнами у роки Другої світової війни.
13	11. Франція та Німеччина у Версальсько-	Семінар	2	Франція, ФРН та НДР у біполярній системі міжнародних

	Вашінгтонській системі міжнародних відносин (1919-1939 рр.). 13. . Франція, ФРН та НДР у біполярній системі міжнародних відносин.	Лекція	2	відносин. Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням протиріч між Францією та ФРН в межах Європейського економічного співтовариства
14	14. ФРН у постбіполярній системі міжнародних відносин.	Лекція	2	ФРН у постбіполярній системі міжнародних відносин. Проаналізувати дипломатичні дії ФРН щодо отримання нею постійного членства у Раді Безпеки ООН.
15	13. . Франція, ФРН та НДР у біполярній системі міжнародних відносин. 15. Франція у постбіполярній системі міжнародних відносин.	Семінар Лекція	2 2	Франція у постбіполярній системі міжнародних відносин. Проаналізувати причини остаточного повернення Франції у військові структури НАТО за часів президентства Н. Саркозі
16	16. Зовнішньополітичні зв'язки ФРН і Франції з Україною (1991-2020 рр.)	Лекція	2	Зовнішньополітичні зв'язки ФРН і Франції з Україною (1991-2020 рр.) Лекційний матеріал доповнити більш детальним вивченням протиріч між ФРН та Франції у питанні про євроатлантичні перспективи України
	Каникули			